

Ohjaten uralle!

Kyselyn käyttöohje

Ohjaten uralle-kysely on luotu osana hallituksen OTE-kärkihankekokonaisuuden FOKUS-opinnoista tuetusti työelämään-hanketta (2017-2018). Hankkeen tavoitteena on tukea ammattiin opiskelevien, erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden työllistymistä ja pääsyä työelämään. Ohjaten uralle-kysely on kehitetty Kuntoutussäätiössä yhteistyössä ammattiopisto Spesian kanssa. Sen kehittämisessä ovat olleet mukana myös ammattiopistojen opettajia Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudasta ja Seurakuntaopistosta.

Ohjaten uralle-kyselyn tavoitteena on helpottaa opiskelijoiden työelämään pääsyä tunnistamalla ja nostamalla keskusteluun opintojen aikana tekijöitä, joihin opiskelija voi tarvita tukea työllistymisvaiheessa. Kyselyn käytön tavoitteena on myös helpottaa työllistymiseen liittyvän kokonaistilanteen hahmottumista ja lisätä vuoropuhelua opiskelijan ja ohjaavan henkilön välillä. Kysely sopii keskustelun aloittamiseen ja työllistymisasioiden pohtimiseen niin tutun, kuin uudenkin opiskelijan kanssa. Se on suunnattu etenkin opinnoissaan erityistä tukea tarvitseville, ammattiin opiskeleville nuorille. Ohjaten uralle-kysely voi soveltua myös muiden nuorten tai erityisryhmien kanssa työskentelevien ammattilaisten käyttöön.

Muistathan, että kyselyyn vastaamisen tulee aina olla vapaaehtoista. Osa aiheista voi tuntua opiskelijalle henkilökohtaisilta ja on tärkeää, että niistä on mahdollista keskustella kanssasi luottamuksellisesti. Toimi opilaitoksen käytäntöjen mukaisesti tilanteissa, joissa kyselystä saatua tietoa täytyy viedä eteenpäin. Alaikäisen opiskelijan on hyvä olla tietoinen, että ohjaava henkilö on usein velvollinen välittämään huolta herättävää tietoa vanhemmille. Yli 18-vuotiaalla on oikeus päättää itseä koskevan tiedon jakamisesta tai kieltäytyä siitä. Jos opiskelija kertoo sinulle huolista tai tuentarpeista, tarjoa tukeasi tai ohjaa opiskelija tarvittaessa toiselle ammattilaiselle. Kyselyn ja siihen liittyvien paperien käsittelyssä on hyvä muistaa tietosuojaan liittyvät käytännöt.

Vinkkejä kyselyn käyttöön:

Ohjaten uralle-kyselyn käytön tarkoituksena on helpottaa opiskelijan pääsyä työelämään tai jatko-opintoihin. Kyselyä käytettäessä on hyvä kertoa opiskelijalle, mitä hyötyä siitä hänelle on, ja millä tavalla kyselyn käyttö voi helpottaa tulevaisuuden suunnitelmien tekoa. Kun käyt läpi kyselyn vastauksia, on hyvä tarkentaa suullisesti, millaisia asioita opiskelija on miettinyt vastatessaan kysymyksiin. Muista myös varmistaa, että vastaaja on ymmärtänyt kysymykset. Jos herää vaikutelma, että opiskelijan on haastavaa täyttää kyselyä itsenäisesti, on se mahdollista käydä läpi myös haastatteleamalla tai muulla tavalla tuettuna. Huomioi, että Ohjaten uralle-kysely kartoittaa yleisiä työllistymiseen liittyviä teemoja ja tarpeen mukaan sitä on hyvä täydentää sopivilla lisäkysymyksillä tai muilla menetelmillä.

Kyselyn käytössä on tärkeää sen läpikäyminen yhdessä opiskelijan kanssa. Varaathan siihen riittävästi aikaa. Keskustelu tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden jakaa kanssasi omia työllistymiseen liittyviä ajatuksia. Parhaimmillaan voitte yhteisen keskustelun avulla selkeyttää opiskelijan kokonaistilannetta ja kirkastaa työllistymiseen liittyviä suunnitelmia. Pohtikaa kyselyn lopussa olevia kysymyksiä yhdessä. Tämä helpottaa käydyn keskustelun koostamista ja auttaa muodostamaan opiskelijalle jatkosuunnitelman työnhaun tueksi. Pohtikaa, millaista tukea tarvitaan, ja mitä tukea opiskelija itse toivoo työn hakuun tai jatko-opintoihin. Vastaukset kannattaa kirjoittaa aina ylös ja niistä voi antaa kopion myös opiskelijalle itselle.

Kun käynte kyselyä läpi, on keskustelu hyvä pitää rakentavana ja antaa tilaa opiskelijan omille ajatuksille. Keskittykää niihin tuentarpeisiin, jotka ovat ajankohtaisia, ja joiden läpikäyminen on mielekästä opiskelijan työllistymistä ajatellen. Työnhakuun tai työpaikalla pärjäämisen liittyvän tuentarpeen ohella, on hyvä pohtia, onko opiskelijalla joitain elämäntilanteeseen liittyviä asioita, joihin myös tarvitaan tukea.

Onnistuneen ohjauksen takaamiseksi, on kyselyn läpikäynnissä tarpeen nostaa esiin myös ne osiot, joiden opiskelija kokee sujuvan hyvin. Auta opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksia, osaamista ja aiempia onnistumisia. Aivan lopuksi on hyvä sopia, miten etenette keskustelun pohjalta. Tarvitaanko ulkopuolisen ammatillaisen tukea? Löytyisikö oppilaitoksen tai alueen palvelu, josta opiskelija voisi hyötyä? Miettikää yhdessä, mitä tai kenen apua vielä tarvitaan. Keskustelun tarkoituksena on tunnistaa tuentarpeita, mutta myös ideoida niihin ratkaisuja.

Hienoa, että olet mukana matkalla tukemassa opiskelijaa tiellä työelämään tai jatko-opintoihin!

Ohjaten uralle!

Kyselyn eri osiot

Kysely on jaettu sen läpikäynnin helpottamiseksi kuuteen eri osioon.

Arki

Tässä osiossa on kysymyksiä arjesta ja sen hetkisestä elämäntilanteesta. Onko jotain opiskelujen ulkopuolista asiaa, johon olisi hyvä tarjota tukea? Millainen tilanne on, kun opiskelija lähtee hakemaan työtä? On hyvä miettiä, liittykö työllistymisen ajankohtaan muuta elämäntilanteessa huomioitavaa, kuten esimerkiksi omaan kotiin muutto. Onko ympäristön tuki riittävää, ja tarjoaako elämäntilanne edellytykset työllistymiselle? Jos sinulla herää huolta opiskelijan mielialasta tai muusta hyvinvoinnista, ohjaa opiskelija matalalla kynnyksellä eteenpäin oppilashuoltoon. Ratkaisemattomana ongelmat voivat heikentää jaksamista ja vaikeuttaa työelämään siirtymistä tai siellä pärjäämistä.

Työ

Tässä osiossa kysytyt asiat kartoittavat työnhakuun, työelämään siirtymiseen tai työssä pärjäämiseen liittyviä aiheita, joiden kohdalla opiskelija saattaa tarvita erityistä huomiota tai lisätukea työllistymisvaiheessa. Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset henkilökohtaiset työllistymiseen liittyvät palvelut tai tukijärjestelyt työpaikalla, kuten lisätuki työnhaussa tai työsuhteen alussa, tai työnkuvan tai -ympäristön muotoilu. Jos opiskelija tuo esiin tuen tarvetta, tarkenna keskustelun avulla tarkemmat tiedot osion kysymyksistä. Pohtikaa, kuinka tekijät vaikuttavat opiskelijan työnhakuun, ja millä tavoin ne voidaan huomioida työelämään siirtyessä.

Työympäristöt

Tässä osiossa kysytään työskentelyn sujumista muutamissa tavallisimmista työpaikoilla ilmenevissä ympäristöissä. Osio auttaa tunnistamaan tilanteita, jotka voivat vaikeuttaa eri työnkuissa toimimista. Voitte pohtia, onko työtehtäviä, jotka vaativat huomioimista työpaikalla tai ympäristöjä, joissa työskentely on opiskelijalle haastavaa. Pohtikaa ovatko vaikeudet kuitenkin este työssä toimimiselle. Miten haasteet voitaisiin ratkaista, ja miten opiskelija on yleensä selvittänyt vastaavat tilanteet? Tästä osiosta voi löytää myös vahvuuksia. Onko joku työnkuva opiskelijalle helppo ja voisiko taidon tuoda esiin työnhaussa?

Ohjaten uralle!

Työpaikalla

Tässä osiossa kartoitetaan erilaisia työpaikalla tarvittavia yleisiä taitoja ja tavallisia käytäntöjä. Ensimmäinen osio painottuu työyhteisössä toimimiseen. Toinen osa yleisiin oppimiseen liittyviin taitoihin, joissa ilmenevät vaikeudet saattavat heijastua myös työssä pärjäämiseen. Voitte keskustella siitä, millaisia kokemusta opiskelijalla on työpaikalla toimimisesta tai työpaikan säännöistä. Onko työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa ollut esimerkiksi tilanteita, jotka opiskelija on kokenut haastaviksi. Voitte myös keskustella, miten opiskelija on huomionnut haasteet opinnoissa tai harjoitteluissa. Keksittekö konkreettisia keinoja vaikeuksien tueksi tai helpottamiseksi? Auttaisiko opiskelijaa esimerkiksi ohjeiden saaminen suullisen muodon lisäksi myös kirjallisenä tai voisiko työssä käyttää laskinta? Nousiko keskustelunne perusteella esiin sellaista, mikä olisi tärkeä huomioida tulevissa työpaikoissa, ja miten tämä viesti välittyisi myös työpaikalle? Oppimiseen liittyvien haasteiden tueksi voi hyviä neuvoja saada esimerkiksi erityisopettajalta. Tunnistakaa myös ne taidot, jotka opiskelijalla on jo hallussa.

Työnhaku ja tulevaisuus

Tämä osio pyrkii kartoittamaan, kuinka selkeitä opiskelijan suunnitelmat ovat opintojen jälkeen, ja miten tuttua työn hakeminen on opiskelijalle. Epäselvät tulevaisuuden suunnitelmat voivat heijastua vaikeutena hakea töitä tai sitoutua työhön tai opintoihin. On hyvä myös tarkistaa, onko opiskelijalla hallussa tarpeeksi työnhakuun liittyviä taitoja ja keinoja. Vaikeudet käytännön työnhakutaidoissa saattavat nostaa kynnystä hakea työtä tai olla esteenä työpaikan saamiselle. Työnhaun tueksi, opiskelija saattaa hyötyä lisäohjauksesta ja konkreettisesta avusta työnhaussa.

Voimavarat

Tämä osio kartoittaa sitä, millaisia voimavaroja opiskelijalla tällä hetkellä on. Käsitys voimavaroista ei ole suoraan sidoksissa opiskelijan osaamiseen, vaan se kuvaa enemmänkin suhtautumista omiin taitoihin ja itseensä. Uskooko opiskelija omiin mahdollisuuksiinsa ja onnistumiseen? Voitte pohtia, millaisia työhön ja opintoihin liittyviä onnistumisia opiskelijalla on jo ollut, ja mitä tukea tarvitaan, jotta edellytykset olisivat hyvät myös valmistumisen jälkeen. Negatiivinen käsitys itsestä ja omista vaikutusmahdollisuuksista voi heijastua arkuutena hakeutua työelämään tai vaikeutena suhtautua vastoinkäymisiin. Vähäiset voimavarat saattavat joskus olla seurausta epäonnistumisen kokemuksista tai liittyä mielialaoireisiin. Opiskelija voi tarvita apua esimerkiksi omien vahvuuksien löytämisessä tai muuta psykososiaalista tukea. Hyvät voimavarat auttavat puolestaan opiskelijaa kohtaamaan erilaisia haasteita ja tukevat matkalla omannäköiselle urapolulle.